

De fem skolmyndigheterna

Bild 1: De fem skolmyndigheterna

Det här är en presentation av de fem statliga skolmyndigheterna (Statens skolverk, Statens skolinspektion, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Sameskolstyrelsen och Skolforskningsinstitutet). Introduktionen ger en samlad bild av varje myndighet och deras uppdrag och verksamhet.

Bild 2: De fem skolmyndigheterna är

Följande fem myndigheter räknas som skolmyndigheter:

- Statens skolverk (Skolverket)
- Statens skolinspektion (Skolinspektionen)
- Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
- Sameskolstyrelsen
- Skolforskningsinstitutet (Skolfi)

Utöver dessa fem skolmyndigheter finns Skolväsendets överklagandenämnd (ÖKN) som är en självständig, domstolsliknande myndighet.

ÖKN har Skolinspektionen som så kallad värdmyndighet, vilket innebär att Skolinspektionen ordnar med lokaler och kanslifunktioner åt ÖKN.

- Det finns också flera andra myndigheter som har uppdrag inom utbildningsområdet. Några exempel är: Universitets- och högskolerådet (UHR)
- Universitetskanslersämbetet (UKÄ)
- Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH)
- Överklagandenämnden för högskolan (ÖKN)
- Överklagandenämnden för studiestöd (ÖKS) och alla universitet och högskolor med statlig huvudman.

Det finns även universitet med enskild huvudman och statlig examensrätt exempelvis Chalmers tekniska högskola och Handelshögskolan i Stockholm.

Exempel på högskolor med enskild huvudman och statlig examensrätt är:

- Jönköping University

- Marie Cederschiöld högskola,
- Beckmans designhögskola
- Sophiahemmet Högskola
- Röda Korsets högskola.

Bild 3: Skolverket

www.skolverket.se

Bild 4: Skolverkets uppdrag

Statens skolverk (Skolverket) är en förvaltningsmyndighet som har i uppdrag att verka för att alla barn och elever får tillgång till en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö.

Skolverket är en sektorsmyndighet vilket innebär att myndigheten av regeringen har tilldelats ett särskilt ansvar inom sitt område.

Skolverket beslutar om bindande bestämmelser i form av föreskrifter som publiceras i Skolverkets författningssamling, SKOLFS. En förutsättning är att regeringen har beslutat i en förordning att Skolverket får besluta om föreskrifter inom ett visst område. [Om SKOLFS](#)

Skolverket har ansvar för att styra och stödja den svenska förskolan, skolan och vuxenutbildningen genom bemyndiganden och uppdrag från regeringen. Skolverket erbjuder exempelvis kompetensutveckling och fortbildning för förskollärare, lärare, annan personal och rektorer och skolchefer.

Skolverket sätter ramar för hur utbildningen ska bedrivas och bedömas. Det gör myndigheten genom att exempelvis ta fram kursplaner, ämnesplaner, kunskapskrav, prov, föreskrifter och allmänna råd.

Skolverket genomför också fördjupade studier, gör analyser och tar fram statistik om förskolan och skolan samt ansvarar för deltagandet i internationella studier.

Skolverket utfärdar legitimationer för lärare och förskollärare.

Statsbidrag

Myndigheten administrerar och fördelar också statsbidrag till verksamheter som är berättigade att söka bidrag.

Statsbidrag är ett sätt att ge statligt ekonomiskt stöd till specifika insatser i skolan. Vem som kan söka ett bidrag och villkoren för vad pengarna ska användas till beskrivs oftast i en förordning som regeringen beslutar om. Valet att ansöka om ett

statsbidrag bör utgå från behov som huvudmannen sett genom skolans systematiska kvalitetsarbete.

Den som är ansvarig för att söka statsbidrag, ansvarar också för att se till att villkoren efterföljs och fördelningen av bidraget inom sin eller sina verksamheter.

Om Statsbidrag.

Lärarnas ansvarsnämnd (LAN)

På Skolverket finns också Lärarnas ansvarsnämnd (LAN) som är ett särskilt beslutsorgan. LAN ansvarar för sina egna beslut. LAN prövar om lärare eller förskollärare ska få en varning eller bli av med sina legitimationer.

Bild 5: Skolinspektionen

www.skolinspektionen.se

Bild 6: Skolinspektionens uppdrag

Skolinspektionen är en statlig förvaltningsmyndighet som ska verka för att alla barn och elever får tillgång till en likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet i en trygg miljö.

Vidare ska Skolinspektionen bidra till att barn och elever får goda förutsättningar för utveckling och lärande samt för förbättrade kunskapsresultat för elever och vuxenstudenter.

Det är huvudmannen för skolan, det vill säga kommunen eller den som driver en fristående skola, som har ansvar för skolans resultat och kvalitet. Skolinspektionens roll är att kontrollera och granska att huvudmän inom skolväsendet lever upp till de bestämmelser som gäller för utbildningen. I samband med tillsyn och kvalitetsgranskning ger Skolinspektionen råd och vägledning om vad skolan behöver rätta till utifrån de krav som finns i lagstiftningen. Skolinspektionens tillsynsansvar omfattar inte fristående förskola och annan pedagogisk verksamhet. Det är kommunen som har tillsynsansvar för dessa.

[Skolinspektionen inspekterar](#)

Missförhållanden i skolan

Missförhållanden eller klagomål som en elev eller vårdnadshavare har på skolan ska först och främst lämnas till skolans personal och rektor. Om man upplever att skolan inte lyssnar på klagomålet eller om man inte är nöjd ska man vända sig till skolans huvudman med sitt klagomål. Om problemen är allvarliga på en skola och varken skolan eller huvudmannen lyssnar till klagomålen och inte rättar till de

missförhållanden som finns kan man vända sig till Skolinspektionen. Skolinspektionen gör en samlad bedömning om en tillsyn behöver inledas av skolan.

[Missförhållanden i skolan, Skolinspektionen](#)

Tillstånd och ansökningar

Skolinspektionen tar emot ansökningar om tillstånd att få starta eller utöka en fristående skola och fattar även beslut om sådana tillstånd. Skolinspektionen följer också upp att skolor som fått tillstånd att starta eller utöka en fristående skola gör det i enlighet med tillståndet. Skolinspektionen arbetar även med ansökningar från skolor, såväl fristående som kommunala, som vill ha delar av undervisningen på engelska, bedriva utbildning i grundskolan utan att tillämpa timplanen eller använda färdighetsprov från och med årskurs 4. Ansökningar kan göras direkt på Skolinspektionens webbsida.

Tillstånd, Skolinspektionen

Barn och Elevombudet (BEO)

Barn och Elevombudet (BEO) är en del av Skolinspektionen men är samtidigt en självständig funktion. BEO verkar för barns och elevers rättigheter genom att utreda uppgifter om kränkningar i skolan. BEO kan kräva skadestånd för enskilda barn och elever som har varit utsatta för mobbning eller kränkningar.

[BEO.se](https://www.beo.se)

Skolväsendets överklagandenämnd (ÖKN)

Skolväsendets överklagandenämnd är en självständig myndighet som har Skolinspektionen som så kallad värmyndighet. Nämnden har till uppgift att pröva överklaganden av vissa beslut inom skolväsendet. ÖKNs verksamhet regleras i skollagen och nämnden får instruktioner som beslutats av regeringen.

[ÖKN och vägledande beslut Skolväsendets överklagandenämnd](#)

Bild 7: Olika typer av inspektion

Skolinspektionen genomför olika typer av inspektion. De olika inspektionsformerna har olika syften och Skolinspektionen väljer inspektionsform utifrån situation.

Regelbunden tillsyn

- genomför Skolinspektionen efter analys av risker och bedöms ha behov av tillsyn av lagar och regler. Skolor som bedöms ha högre risk inspekteras oftare. Inspektionen anpassas efter varje skola.

Riktad tillsyn

- genomför Skolinspektionen efter att det inkommit uppgifter om missförhållanden.

Tillsyn utifrån individärenden

- genomför Skolinspektionen när uppgifter kommit in om missförhållanden för ett enskilt barn eller elev.

Tematisk tillsyn

- genomför Skolinspektionen när det finns en riskbild gällande ett specifikt område på flera skolor.

Etableringskontroll

- genomför Skolinspektionen av skolor som fått nytt tillstånd att driva skola. Kontrollen genomförs några månader innan skolan startar.

Regelbunden kvalitetsgranskning

- genomförs när en skola bedöms ha utvecklingsbehov eller när det var länge sedan skolan inspekterades.

Tematisk kvalitetsgranskning

- genomför Skolinspektionen när ett område behöver studeras mer ingående. Här sker ofta ett slumpvis urval av verksamheter.

Bild 8: Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)

[SPSM på webben](#)

Bild 9: Specialpedagogiska skolmyndighetens uppdrag

Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) är en statlig förvaltningsmyndighet som ska verka för att alla barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning ska få en utbildning som möter deras behov. SPSM ansvarar för råd och stöd till huvudmän inom det specialpedagogiska området.

Myndigheten handlägger statsbidrag och delar ut andra bidrag till olika verksamhetsformer. SPSM erbjuder också utbildning och kompetensutveckling inom sitt område. SPSM driver dessutom flera specialskolor och erbjuder tillgängliga läromedel.

Nämnden för mottagande i specialskolan och för Rh-anpassad utbildning

På SPSM finns också Nämnden för mottagande i specialskolan och för Rh-anpassad utbildning som är ett särskilt beslutsorgan. Nämndens uppgifter regleras bland annat i skollagen. Nämnden har sedan 2019 även ansvar för att besluta om mottagande av barn i förskoleklass vid skolenhet med specialskola. Rh-anpassad utbildning betyder anpassad utbildning för personer med svåra rörelsehinder.

Specialskolor

SPSM har nio specialskolor med olika inriktning utspridda i landet. Specialskolorna tar emot elever som behöver en annan skolform för att kunna utvecklas och lära. Kriterierna för vilka elever som tas emot i specialskolan skiljer sig åt mellan de olika specialskolorna.

Vanligast är att eleverna läser på heltid, men SPSM kan också erbjuda deltidstudier om det behovet finns. SPSM har boenden för de barn och ungdomar som bor långt från skolan.

Här finns information om [ansökan till specialskolor, SPSM](#).

Bidrag

SPSM administrerar flera olika bidrag som går att söka. [De olika bidragen, SPSM](#).

Bild 10: Skolforskningsinstitutet (SKOLFI)

www.skolfi.se

Bild 11: Skolforskningsinstitutets uppdrag

Skolforskningsinstitutet (SKOLFI) är en statlig myndighet som ska verka för att undervisningen i förskolan och skolan bedrivs på vetenskaplig grund. SKOLFI sammanställer forskningsresultat och fördelar forskningsbidrag för praktisk forskning.

Inom myndigheten finns en skolforskningsnämnd och ett vetenskapligt råd. Det vetenskapliga rådet stödjer bland annat institutet i det vetenskapliga arbetet med systematiska översikter. Det vetenskapliga rådet beslutar bland annat om fördelningen av de forskningsmedel som Skolforskningsnämnden beslutat att utlysa. Regeringen beslutar om både nämndens och rådets sammansättning.

Skolforskningsinstitutets forskningssammanställningar är i första hand till för förskollärare och lärare, men de riktar även i viss utsträckning till beslutsfattare som kan främja goda förutsättningar för att bedriva skolans undervisning på vetenskaplig grund.

Myndigheten ska även sprida forskningsresultat och göra dem tillgängliga för de verksamma inom skolväsendet samt identifiera områden inom skolväsendet där relevant praktisk forskning saknas.

Skolforskningsinstitutets forskningsprofil

Kärnan i den forskning som SKOLFI finansierar är att den både ska vara professionsrelevant, det vill säga den ska vara angelägen och användbar för skolans verksamhet, och hålla hög vetenskaplig kvalitet.

Forskningen ska vara praktisk, vilket innebär att den ska bedrivas i förskolan eller skolan, och i direkt anslutning till undervisningen. SKOLFI identifierar områden inom skolväsendet där relevant praktisk forskning saknas.

Forskningen ska hålla samma vetenskapliga kvalitet som andra forskningsråd. SKOLFI ser gärna att förskollärare, lärare eller andra verksamma inom förskolan eller skolan ingår i forskargruppen.

Länkar

[Forskningssammanställningar](#)

[Forskningsfinansiering](#)

Bild 12: Sameskolstyrelsen

[Sameskolstyrelsen på webben](#)

Bild 13: Sameskolstyrelsens uppdrag

Sameskolstyrelsen ansvarar för att alla barn till samer får en likvärdig utbildning enligt skollagen med samiska undervisningsinslag av god kvalitet i en trygg miljö.

Sameskolstyrelsen driver förskola och skola till och med årskurs 6 med samisk inriktning. Sameskolstyrelsen leds av en nämnd. Nämnden ansvarar för sameskolorna. En skolchef biträder nämnden och ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Sameskolstyrelsen styrs även som andra skolmyndigheter av en instruktion och ett årligt regleringsbrev.

Sameskolstyrelsen ska genom sitt arbete stärka den samiska identiteten genom att främja de samiska språken, kulturen och traditionella kunskaper. Sameskolstyrelsen ska också främja produktion och utveckling av läromedel för samisk undervisning.

Sameskolstyrelsens skolor

Sameskolorna har en egen läroplan som är likställd med grundskolans läroplan. Skolans huvuduppgift är att förmedla kunskap och vårt gemensamma bildningsarv till den uppväxande generationen. Sameskolstyrelsen erbjuder också förskola och ansvarar för förskoleklass och fritidshem vid sina skolor.

Integrerad undervisning

Sameskolstyrelsen erbjuder integrerad undervisning i grundskolor. Det innebär att elever kan få undervisning med samiska inslag utöver den ordinarie modersmålsundervisningen. Det kan vara slöjd, modersmålsundervisning i samiska, samisk hemkunskap samt även andra ämnen. Målet är att varje samisk elev ska få lära samiska, samiska traditioner och kultur samt samiska perspektiv i de övriga ämnena.

Fjärrundervisning

Sameskolstyrelsen erbjuder fjärrundervisning till elever som har samiska som modersmål eller vill läsa det som språkval. Rektor på den enskilda skolan beslutar om detta. Då samiska är ett av minoritetsspråken har varje elev rätt till studier i samiska.